

ΟΜΙΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2^ο Κριτήριο στα Αρχαία Ελληνικά

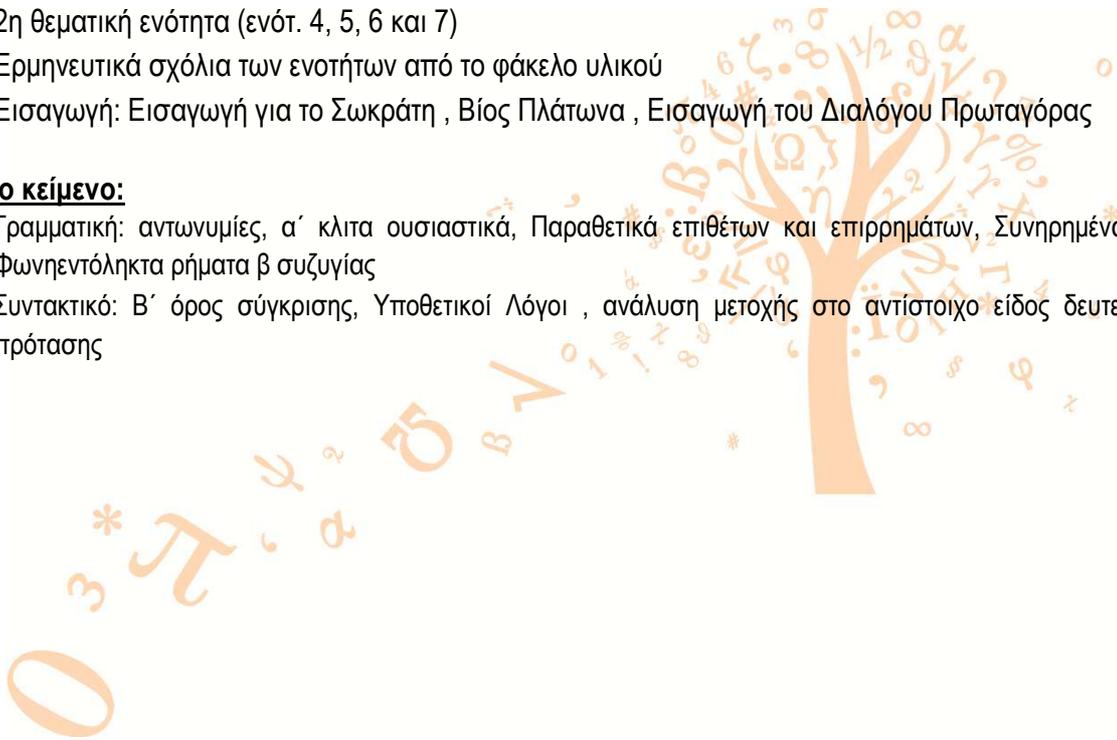
Ύλη στην οποία αναφέρεται το παρόν κριτήριο:

Διδαγμένο κείμενο:

- 2η θεματική ενότητα (ενότ. 4, 5, 6 και 7)
- Ερμηνευτικά σχόλια των ενοτήτων από το φάκελο υλικού
- Εισαγωγή: Εισαγωγή για το Σωκράτη , Βίος Πλάτωνα , Εισαγωγή του Διαλόγου Πρωταγόρας

Αδίδακτο κείμενο:

- Γραμματική: αντωνυμίες, α΄ κλιτα ουσιαστικά, Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων, Συνηρημένα Ρήματα, Φωνηεντόληκτα ρήματα β συζυγίας
- Συντακτικό: Β΄ όρος σύγκρισης, Υποθετικοί Λόγοι , ανάλυση μετοχής στο αντίστοιχο είδος δευτερεύουσας πρότασης

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ (*)

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΛΑΤΩΝ, Πρωταγόρας 322a-323a

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκίσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἠὔρετο. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ἄκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῆ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἰκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής -πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμικὴ- ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σῶζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Πολιτικά, 1.12, 1253a29-39

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [:τὴν πόλιν]· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῶων ἄνθρωπος ἐστίν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὅπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὅπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τάναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσεια καὶ ἐδωδὴν χεῖριστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A) Να επιβεβαιώσετε το περιεχόμενο των επόμενων προτάσεων, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου, γράφοντας Σ (σωστό) ή Λ (λανθασμένο) σε κάθε περίπτωση (5 μονάδες), και αντιγράφοντας το χωρίο του κειμένου που τεκμηριώνει την απάντησή σας (5 μονάδες):

- 1) Ο Δίας στέλνει τον Ερμή να φέρει στους ανθρώπους την αιδώ και την δικαιοσύνη από φόβο μην εξαφανιστεί το ανθρώπινο γένος.
- 2) Ο άνθρωπος δεν είχε μερίδιο από τον κλήρο των θεών.
- 3) Οι τεχνικές γνώσεις προσέφεραν τα αναγκαία όπλα στον άνθρωπο προκειμένου να αντιμετωπίσει τα θηρία.
- 4) Ο άνθρωπος ακόμη και χωρίς τον νόμο και την δικαιοσύνη είναι το ανώτερο από όλα τα έμβια όντα.
- 5) Η ορμή που σπρώχνει όλους τους ανθρώπους στην δημιουργία κοινωνίας είναι έμφυτη.

B1) α. «Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς... ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις»: στο απόσπασμα αυτό από τα «Πολιτικά» ο Αριστοτέλης καταδεικνύει την μεγάλη σημασία της δικαιοσύνης τόσο για τον ηθική εξύψωση του ανθρώπου όσο και για την συνοχή της πόλης. Να αναπτύξετε την επιχειρηματολογία του και να καταγράψετε το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει. (8 μονάδες)

B1) β. να αναφέρετε τα εκφραστικά μέσα με τα οποία τονίζει ο φιλόσοφος την ανάγκη για ένταξη του ανθρώπου μέσα σε μια κοινωνία.

(2 μονάδες)

B 2) α. να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες (2 στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν):

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Αναξαγόρας	Α) Εγγυητής στην δίκη του Σωκράτη
2. Αριστοκλής	Β) Κατηγορήθηκε για αθεΐα
3. Χαρμίδης	Γ) Προσωκρατικός φιλόσοφος
4. Κρίτωνας	Δ) Θεός του Πλάτωνα
5. Δημόκριτος	Ε) Μαθητής του Σωκράτη
6. Σπεύσιππος	
7. Αλκιβιάδης	

(5 μονάδες)

B 2) β. Να απαντήσετε με σωστό ή λάθος στις παρακάτω προτάσεις:

- Ο Σωκράτης αναζητά την πρώτη αλήθεια, την αναλλοίωτη, που επηρεάζεται από τις συνθήκες, που δεν εξαρτάται από τον άνθρωπο.
- Η πιο σημαντική πηγή, από όπου αντλούμε πληροφορίες για την ζωή του Πλάτωνα και είναι μία μορφή αυτοβιογραφίας είναι η 7^η επιστολή του προς τους Συρακούσιους φίλους του.
- Μύθος ορίζεται κάθε αφήγηση που έχει ποιητικό χαρακτήρα και πρόκειται για κατασκευή κάποιου διανοητή.
- Το θέμα του εάν η αρετή είναι διδακτή διαπερνά εμμέσως όλον τον διάλογο *Πρωταγόρας*.
- Ο Ησίοδος τηρεί αισιόδοξη στάση απέναντι στην ιστορική πορεία του ανθρώπου.

(5 μονάδες)

B 3) Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στην Νέα Ελληνική, όπου η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο) χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο κείμενο: θείας, ενόμισεν, διεφθείροντο, όρμη, δίκη.

(Μονάδες 10)

B4) α) «Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας ... πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν»: ποιες ήταν οι ευεργετικές συνέπειες από την κλοπή της φωτιάς για τον άνθρωπο, όπως αναλύονται στο παραπάνω απόσπασμα; (4 μονάδες)

β) «θείας μετέσχε μοίρας»: λαμβάνοντας υπόψη σας την συγκεκριμένη φράση απ' το πρωτότυπο κείμενο και το παράλληλο κείμενο, να αναλύσετε την κοινή αντίληψη που εκφράζουν τα δύο κείμενα για την ανάπτυξη του θρησκευτικού αισθήματος στον άνθρωπο.

(6 μονάδες)

«Η όλη ιδέα της συγκρότησης των αγαθών στον Καντ»

Θα δούμε πλέον πώς ο Καντ θεωρεί ότι ο άνθρωπος μπορεί να καθίσταται όντως άνθρωπος (ως άνθρωπος που ανταποκρίνεται στην ουσία του και την πραγματώνει πλήρως με το να είναι, ή να γίνεται ο ίδιος, αυτό που οφείλει να είναι) εν μέσω άλλων ανθρώπων σχετιζόμενος με πράγματα (Dinge) που είναι αγαθά. Η βασική ιδέα του θα είναι πως η αρχή που μπορεί να ρυθμίζει όλα αυτά, τι είναι άνθρωπος και τι αγαθά, είναι ο Θεός ως ιδέα του Λόγου που σκιαγραφεί μια αρχή, η οποία καθορίζει όλες τις εγκόσμιες διεργασίες με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Αυτός ο συγκεκριμένος τρόπος είναι το σχέδιο της θεϊκής δημιουργίας, το οποίο εν ολίγοις λέει ότι ο Θεός δημιουργός έπλασε όλη την πραγματικότητα, θέτοντας τον άνθρωπο, ως έλλογο ον, κορωνίδα όλης της δημιουργίας και, εν τέλει, ως μόνο ικανό “συνομιλητή” να κατανοήσει τη όλη δημιουργία και τον Θεό ως δημιουργό. Μόνο αν δεχτούμε την ιδέα του Θεού ως ένα τέτοιου περιεχομένου αίτημα του πρακτικού λόγου μπορούμε να ζήσουμε ως άνθρωποι με αγαθά.

Θεοδώρου Π., «Το ζήτημα των αξιών στη φιλοσοφία του Καντ». Στο Π. Θεοδώρου, *Εισαγωγή στη φιλοσοφία των αξιών*. Αθήνα: Κάλλιπος 2015

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Φαίδων 63 b – d

Ο Σωκράτης «απολογείται» στους μαθητές του μέσα στο δεσμωτήριο και τους εξηγεί γιατί δεν φοβάται τον θάνατο.

Φέρε δὴ, ἢ δ' ὄς, πειραθῶ πιθανώτερον πρὸς ὑμᾶς ἀπολογήσασθαι, ἢ πρὸς τοὺς δικαστάς. Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, εἰ μὲν μὴ ὤμην ἤξειν πρῶτον μὲν παρὰ θεοὺς ἄλλους σοφοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς, ἔπειτα καὶ παρ' ἀνθρώπους τετελευτηκότας ἀμείνους τῶν ἐνθάδε, ἠδίκουν ἂν οὐκ ἀγανακτῶν τῷ θανάτῳ. Νῦν δὲ εὖ ἴστε ὅτι παρ' ἀνδρας τε ἐλπίζω ἀφίξεσθαι ἀγαθοὺς, καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν πάνυ δισχυρισαίμην, ὅτι μέντοι παρὰ θεοὺς δεσπότης πάνυ ἀγαθοὺς ἤξειν, εὖ ἴστε ὅτι, εἴπερ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, δισχυρισαίμην ἂν καὶ τοῦτο. Ὡστε διὰ ταῦτα οὐχ ὁμοίως ἀγανακτῶ, ἀλλ' εὐελπίς εἰμι εἶναι τι τοῖς τετελευτηκόσι, καί, ὥσπερ γε καὶ πάλαι λέγεται, πολὺ ἄμεινον τοῖς ἀγαθοῖς ἢ τοῖς κακοῖς.

Τί οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὦ Σώκρατες; Αὐτὸς ἔχων τὴν διάνοιαν ταύτην ἐν νῶ ἔχεις ἀπιέναι, ἢ κἂν ἡμῖν μεταδοίης; Κοινὸν γὰρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ καὶ ἡμῖν εἶναι ἀγαθὸν τοῦτο, καὶ ἅμα σοὶ ἢ ἀπολογία ἔσται, ἐὰν ἄπερ λέγεις ἡμᾶς πείσης.

πιθανώτερον = πιο πειστικά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1) Να μεταφράσετε το απόσπασμα : Φέρε δὴ δισχυρισαίμην ἂν καὶ τοῦτο.
(Μον.20)

2) Ποιοι εἶναι οἱ λόγοι που ὁ Σωκράτης επικαλεῖται γιὰ νὰ ἐξηγήσει στους μαθητές του γιὰτί δὲν φοβάται τὸν θάνατο .
(Μον.10)

3) α) δικαστὰς : γενικὴ ἐνικοῦ
δεσπότης : κλητικὴ ἐνικοῦ
(Μον.2)

β) σοφοὺς : ἐπίρρημα θετικοῦ βαθμοῦ
εὐέλπιδες: ἴδιο τύπο στον συγκριτικὸ βαθμὸ
(Μον.2)

γ) ἐγὼ: αἰτιατικὴ ἐνικοῦ στο γ' πρόσωπο
(Μον.1)

δ) Ἐγὼ γάρ, ἔφη, τῷ θανάτῳ .

Νὰ βρεῖτε στο παραπάνω ἀπόσπασμα δύο ρηματικούς τύπους συνηρημένων ρημάτων , διαφορετικῶν τάξεων καὶ στη συνέχεια νὰ γράψετε τὸ β' ἐνικὸ προστακτικῆς ἐνεστώτα στην ἴδια φωνή .
(Μον.2)

ε) ἀπιέναι : β' ἐνικὸ ὀριστικῆς παρατατικού
μεταδοίης: ἀπαρέμφατο ἴδιου χρόνου στην ἄλλη φωνή
ἔσται: δοτικὴ πληθυντικῆς μετοχῆς ἐνεστώτα στο ουδέτερο γένος
(Μον.3)

4) α) Νὰ ἀναγνωρίσετε συντακτικὰ τὶς υπογραμμισμένες λέξεις: τῷ θανάτῳ , τῶν τοιοῦτων , ταύτην .
(Μον. 3)

β) ἔπειτα καὶ παρ' ἀνθρώπους τῶν ἐνθάδε

Νὰ ἐντοπίσετε τὸν β' ὄρο της σύγκρισης στο παραπάνω ἀπόσπασμα καὶ νὰ τὸν διατυπώσετε με τὸν ἄλλο τρόπο.
(Μον.2)

γ) Ἐγὼ γάρ ἔφη τῷ θανάτῳ

Στο παραπάνω ἀπόσπασμα νὰ ἐντοπίσετε καὶ νὰ ἀναγνωρίσετε τὸν υποθετικὸ λόγο.

(Μον.1) Στην συνέχεια νὰ τὸν μετατρέψετε στην ἀόριστη ἐπανάληψη στο παρελθόν .
(Μον.1)

δ) τοῖς τετελευτηκόσι

Νὰ ἀναγνωρίσετε τὴν παραπάνω μετοχή καὶ νὰ τὴν ἀναλύσετε στο ἀντίστοιχο εἶδος πρότασης.
(Μον.3)

Ευχόμαστε ἐπιτυχία

«Τὸ παρὸν κριτήριον ἐξέτασης συντάχθηκε ἀπὸ τὴν ομάδα διδασκόντων τοῦ Τομέα **Αρχαίων** τοῦ Φροντιστηρίου **αξία** καὶ ἀποτελεῖ πνευματικὴ τους ιδιοκτησία. Ἡ χρῆση τοῦ ἐκτὸς Φροντιστηρίου ἐπιτρέπεται μόνο γιὰ εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οποιαδήποτε ἄλλη χρῆση ἢ ἀναπαραγωγή χωρὶς ἀδεία μπορεῖ νὰ ἐπιφέρει τὶς προβλεπόμενες ἀπὸ τὸν Νόμο κυρώσεις.»